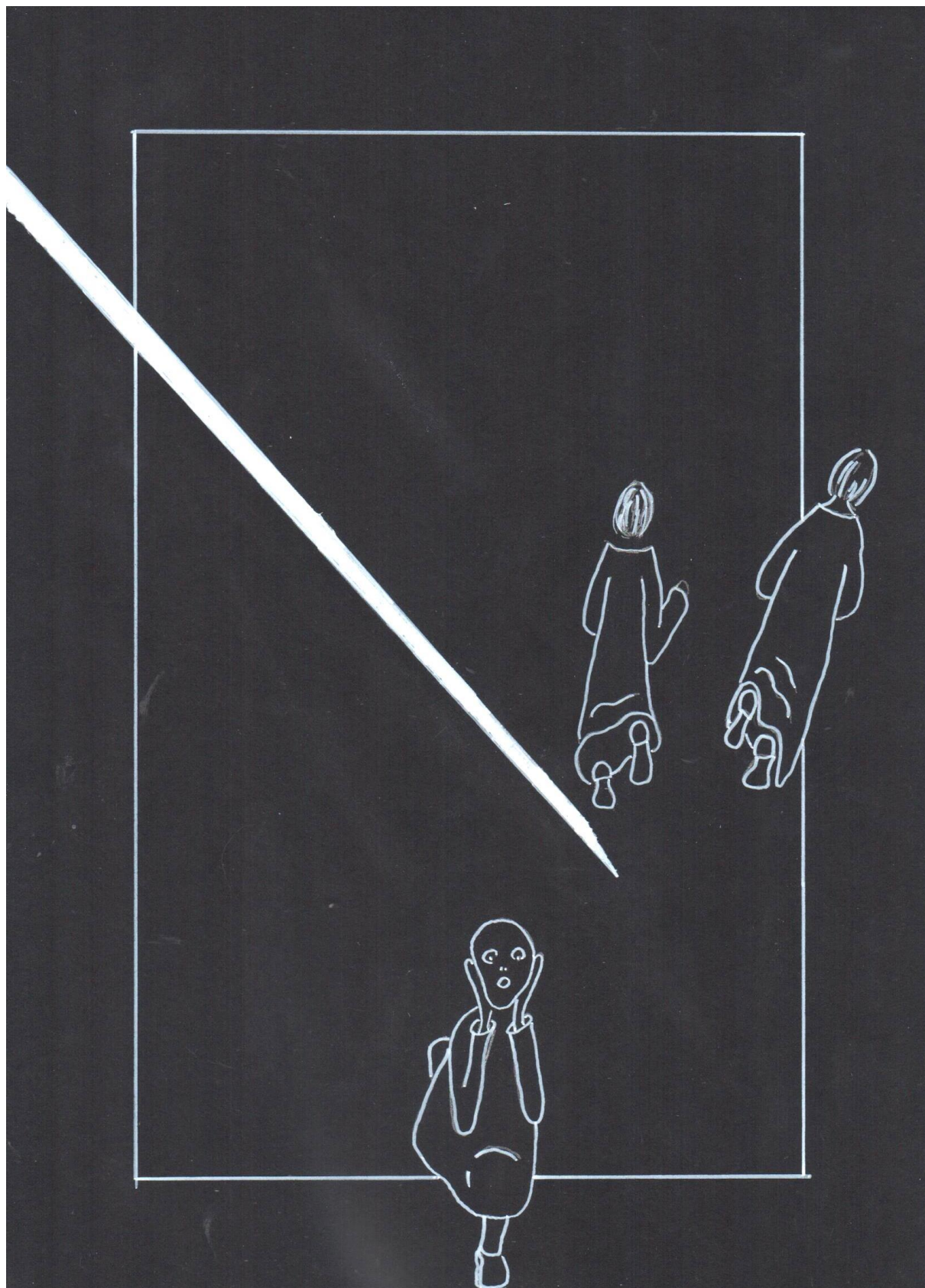

Kdo jedná podle pravdy, jde ke světlu.

4. NEDĚLE POSTNÍ CYKLU B

Evangelium (Jan 3,14-21)

Ježíš řekl Nikodémovi: „Jako Mojžíš vyvýšil na poušti hada, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo věří, měl skrze něho život věčný. Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen. Kdo v něho věří, není souzen; kdo nevěří, už je odsouzen, protože neuvěřil ve jméno jednorozeného Syna Božího. Soud pak záleží v tomto: Světlo přišlo na svět, ale lidé měli raději tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. Každý totiž, kdo páchá zlo, nenávidí světlo a nejde ke světlu, aby jeho skutky nebyly odhaleny. Kdo však jedná podle pravdy, jde ke světlu, aby se ukázalo, že jeho skutky jsou vykonány v Bohu.“

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Ježíš řekl Nikodémovi: „Jako Mojžíš vyvýšil na poušti hada, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo věří, měl skrze něho život věčný.“

Vystoupení na nebesa, návrat Syna k Otci začíná vyvýšením na kříži. Toto vyvýšení má však zároveň význam i pro druhé, význam spásonosný: „Až budu ze země vyvýšen, potáhnu všechny k sobě“ (Jan 12,32).

Janovskému „musí“ odpovídá „musí“ u synoptiků (Mk 8,31: „Syn člověka musí mnoho trpět, být zavržen od starších, velekněží a zákoníků, být zabit a po třech dnech vstát.“): jedná se o stejný neměnitelný Otcův úradek o cestě Mesiáše, popsany jinými slovy a z jiné perspektivy. Tato cesta je blíže specifikována pomocí typologie vyvýšeného hada (Nm 21,8n.). Je třeba upozornit, že tato typologie (řecky typos = předobraz) se soustřeďuje jen na dva rysy: vyvýšení, „oživení“. Další rysy předobrazu (např. „kůl“, „had“) se nemají alegorizovat. Jan tedy předkládá ukřižování jako vyvýšení, oslavení, které přináší život. V Janově evangeliu oslavení nenásleduje až po ukřižování, ale zjevuje se už v ukřižovaném Kristu. Tato janovská teologie zřejmě vychází z Iz 52,13 v kontextu o utrpení služebníka.

Jen od vyvýšeného Syna člověka přichází zachraňující moc. To, že Syn člověka je prostředníkem spásy, se zde vyjadřuje pomocí vazby „kdo věří, v něm má život věčný“. Víra je tak silným poutem, že člověk žije v Synu. Věřící se tak podílí na samotném životě Syna, a v tomto životě „žije“. Boží život, nám darovaný, je tedy přítomný a dostupný v Synu. Tento život se přijímá vírou, která se otevírá Synu, spoléhá na něj, drží se ho. A tak jako vyvýšený had na poušti zachraňoval pozemský život (lépe řečeno: Bůh skrze toto znamení

zachraňoval ty, kdo byli uštknuti jedovatým hadem), tak i vyvýšený Syn člověka dává život, ne pozemský, ale věčný. U Jana věčný neznamená „posmrtný“, vždyť věčný život začíná už teď (Jan 3,36)! Věčný život je totéž co božský život, ve společenství Otce a Syna.

Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Tato cesta spásy nemá žádný jiný důvod než Otcovu lásku. Otec tak překonává tu propast, která vznikla mezi ním a člověkem. Zdůraznění Otcovy lásky a velikosti jeho daru se zřejmě ukazuje i ve změně označení: ne Syn člověka, ale jednorozený Syn je darován. Právě toto druhé označení evokuje, že Otec dal to, co je mu nejdražší a nejceněnější: svého milovaného Syna. Také neobvyklý slovosled zdůrazňuje Boží dar: „svého jednorozeného Syna dal“ (na prvním místě je „dar Syna“). Pojem svět je zde na střední cestě mezi negativním a neutrálním významem: zatímco na jiných místech je „svět“ veskrze negativní pojem (Kristu nepřátelský), zde se jím míní lidstvo odvrácené od Boha (které se však ještě neprojevovalo odmítavým postojem). Vtělením dochází k přemostění propasti mezi člověkem a Bohem. Díky Synu je možné uniknout zmaru a smrti (stav bez Boha je nakolik v kontrastu se životem, že je to spíš smrt než jakýsi život či živení). Opět přichází ke slovu Janův dualismus: smrt, nebo život, soud, nebo spása. Tak jako se život věčný (božský) přijímá a prožívá už teď, totéž platí o soudu (či smrti). Zatímco tedy synoptici „přesouvají“ život věčný (božský) spíš do budoucnosti (po vzkříšení), u Jana je to už v přítomnosti (janovská zpřítomněná eschatologie). Soud však prozatím není definitivní – vírou v Syna je možné uniknout z propasti smrti.

Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen. Kdo v něho věří, není souzen; kdo nevěří, už je odsouzen, protože neuvěřil ve jméno jednorozeného Syna Božího. Snad je tu polemika s tehdejšími představami Mesiáše, který měl zničit všechny zlé a nepřátele Izraele. Oproti tomu evangelista hlásá, že Syn přichází zachránit všechny bez rozdílu, nejen jednu upřednostněnou či vyvolenou část (jen ty „dobré“). Syn přichází, aby dával život. Soud je tedy odmítnutí daru života, daru Syna. Bez Syna není možný žádný život, protože jen v Synu je život, totiž společenství s Otcem a Duchem. Nevíra znamená uzavřenost vůči Božímu daru. „Jméno“ znamená totéž co osobu (a osoba zahrnuje moc, důstojnost, poslání).

Soud pak záleží v tomto: Světlo přišlo na svět, ale lidé měli raději tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. Každý totiž, kdo páchá zlo, nenávidí světlo a nejde ke světlu, aby jeho skutky nebyly odhaleny. Kdo však jedná podle pravdy, jde ke světlu, aby se ukázalo, že jeho skutky jsou vykonány v Bohu. Temnota je zosobnění moci zla, stejně jako světlo představuje samotného Syna. Soud se zviditelňuje tam, kde lidé odmítají světlo (Syna), a tím samým propadávají smrti. Soud a rozdělení však není definitivní a neodvratné. Ke světlu přichází ten, kdo činí pravdu (činit pravdu znamená konat to, co odpovídá Bohu, co se Bohu líbí). Takový život „v pravdě“ vytváří dispozice pro přijetí Pravdy, plnosti zjevení v Synu. Přicházet ke světlu (k Synu) znamená u Jana totéž, co uvěřit. Pozadím postoje víry je „konání dobra“ (konání vposledku inspirované Bohem), a naopak podhoubím nevíry je „konání zla“. A přesto platí, že nestačí „konat pravdu“, je třeba ještě uvědoměle a svobodně uvěřit ve světlo. Boží „milost“ a lidská svoboda jsou postaveny vedle sebe, aniž by se blíže osvětlila jejich součinnost. A protože odmítnutí světla není něčím „předem určeným“, ale svobodně zvoleným, pak neudivuje vynesení „soud“. Toto svobodné odmítnutí však zároveň prýští ze srdce zatemnělého hříchem a zlým chováním.

SHRNUTÍ

V tomto úryvku je velmi stručně a výstižně popsána cesta spásy: Boží láska k člověku vyvrcholila v daru jediného Božího Syna; víra v Syna je pak již teď vstupem do věčného života. „Kdo věří v Syna, má život věčný“, a proto „není souzen“. Takový člověk se totiž otevřel přijetí Božího života: přešel ze smrti do života – nestojí už proti Bohu, ale v Bohu. Je-li někdo přesto odsouzen, tj. definitivně vyloučen z věčného života, je to následek jeho vlastního rozhodnutí. Před každým člověkem stojí tedy rozhodnutí: zvolit smrt, anebo Boha, který dává život.

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší i starší:

Představte si, že jdete lesem úplně potmě. Kráčíte pomalu a často klopýtáte... Pokud ale rozsvítíte baterku, čelovku nebo aspoň svítilnu v mobilu, můžete jít rychleji, uvidíte na cestu, ale hlavně můžete udržovat správný směr. Být s Bohem také znamená mít světlo a správný směr. Jakým způsobem bychom mohli toto světlo a směr udržovat každý den?

Zkusme si

Mladší:

Ježíš v této své řeči hovoří o světle a my můžeme vidět, jak je světlo důležité. Zkus být tento týden pozorný k tomu, co Ježíš nazývá „skutky vykonanými v Bohu“: nakresli si či nalep z barevného papíru obrázek svíčky, a kdykoliv takový skutek uvidíš nebo sám uděláš, můžeš k ní přikreslit plamínek. Druhý, třetí a další plamínky budeš kreslit jako stále větší – symbol, že se světlo v nás i ve světě šíří.

Starší:

Dnešní čtení nám naznačuje, že ve světě nacházíme mnoho skutků, které „jsou vykonány v Bohu“ a za které máme být Bohu vděční. Zkus si každý den všimnout aspoň tří takových věcí, za které bys chtěl Bohu poděkovat (nebo je sám udělej), a nějakým způsobem si je symbolicky zaznamenej (např. pomocí stejné svíčky, jaká je popsána v aktivitě pro mladší, vkládáním korálků či ozdobných kamínků do skleničky či vázy...) nebo i reálně do svého kalendáře nebo deníku. Na konci týdne uvidíš, kolik dobrého jsi během týdne zažil!

Ježíš svou smrt přirovnává k vyvýšení měděného hada, kterého vyrobil Mojžíš, díky němuž se Izraelité na poušti nemuseli bát jedovatých hadů.

Když najdete správnou cestu od označeného písmena po spirále, dozvíte se, co Bůh Izraelitům takto slíbil!

Á	V	Í	D	O	P	
Z	A	H	A	N	Ý	
Ů	D	D	K	E	T	!
S	A	Y	Ž	S	U	U
T	U	Š	T	K	N	V
A	N	E	N	A	Ž	I

